tis vel vtilitatis aliquas collectas vel actiones.ad hoc multa iura ſupe-
rius alleg.hãc ſententiã pciſe quo ad caſum noſtrũ:ſcʒ in refectione mu-
rorum.tenet gloſſator ſubtilis in decre.xvi.q.j.§.nouarum.vbi expreſſe
dicit gloſ.per legis adminiſtrationẽ.Idem apertiſſime voluit ille iuris
canonici ſpeculũ Jo.an.in.d.c.nõ minus.ſup gloſ.vbi dicit ꝙ clerici nõ
tenent:quia nulla lege digeſtorũ:nec.C.nec vlla legis autoritate potuit
reſtringi eccleſiarũ immunitas.hãc eandẽ ſniam ſecut⁹ eſt gloſſator iu-
ris ciuilis clariſſimus in.d.l.ad inſtructionẽ.vbi firmauit eccleſias non
teneri ad refectionẽ vel conſtructionẽ murorũ.Idem ibi Bart.iuris ci-
uilis illuminator dicens qd̃.d.l.ad inſtructionẽ.in parte corrigitur per
aut.item nulla cõmunitas.preall.diſtinguit omnia realia et ea que im-
ponunt perſonis pro rebus ꝓpter bona vt ad prima teneantur eccleſie:
ad ſcd̃a non:vnde pro refectione pontiũ ⁊ murorũ onera imponunt pſo-
nis pro rebus:nullo enim iure cauet poſſeſſiones ad hec onera obliga-
ta fore quid plura:ipſemet Hoſti.correxiſſe videt opinionẽ ſuam quam
tenebat in.c.non minus.nouiſſime in ſumma ſua titu.de immu.eccle.§.
a quibus.verſ.ad extraordinaria.vbi dicit ꝙ hodie eccleſie ſint immu-
nes ab omnib⁹ iſtis oneribus cõcernentibus:ſiue publicã vtilitatẽ:ſiue
priuatã:per dictam aut.item nulla cõmunitas.cum ſimi.et ſic qd̃ hodie
non procedit ex toto diſpoſitio.d.l.ad inſtructionẽ.⁊ ſic incidit cum opi
nione Barto.multi etiã alij doctores antiqui hanc opinionẽ ſecuti ſunt
de quibus non curo:cum in hanc ſentẽtiam habeamus iuris illumina-
tores:vt gloſſator vtriuſqꝫ iuris.⁊ Joã.and.⁊ Hoſtiẽ.⁊ Bar. ¶ Quis
ergo auderet oppoſitũ cõſulere maxime contra religionẽ cum non mo-
dica ſit ratio que pro religione facit.l.ſunt perſone.de religi.⁊ ſump.fu.
Et profecto ſi quis ponderat gloſ.in.d.c.non minus.non ſentit opin.in
principio adductam:imo contra ſentire videt. Nam illa gloſ.eſt poſita
ibi ſuper caſu excepto qñ eps et clerus inſpexerint neceſſitatem vel vti-
litatẽ cõem et laicorũ facultates nõ ſuppetunt:⁊ tunc abſqꝫ vlla coactio-
ne poſſunt elargiri:vnde gl.voluit ibi potius exemplificare de vtilitate
vel neceſſitate cõmuni ꝙ ponere caſum exceptũ a diſpoſitione illius.c.⁊
ſatis patet dum dicit:cõferre eñ debẽt.⁊c. Et ſic per verbũ eñ cõtinuat
ſe ad tex.Si enim voluiſſet ponere caſum exceptum:dixiſſet conferre tñ
debet.vel per verba ſimilia fuiſſet locutus. Et quicquid ſenſerit ſatis
hec opinio.ſ.recitata fulcita eſt iuribus:rationibus et autoritatibus.
Quare concludo dictum monaſteriũ ad hec onera ſubeunda teneri non
debere niſi ſeruaret diſpoſitio illius.c.nõ minus.ſcʒ romano pontifice
prius conſulto.vt dr̃.in.d.c.aduerſus.Et ſic ſeruatũ fuit alias facta cõ-
miſſione excellẽti vtriuſqꝫ iuris doctori dño Anto.de roſellis.Et mihi
per potentes dños priores cõis Senarũ propriẽ in queſtione facti que
verſabatur cũ magnifico ⁊ deuotiſſimo monaſterio ſancte Marie mon-
tis Oliueti ⁊ clauſula:lʒ nudo verbo ⁊ ſuccincte tunc fecerimus relatio-
nem.Non obſtant huic cõcluſioni cõtraria ſuperius formata.Et primo
reſpondeo ad.c.peruenit.hʒ enim varios intellect⁹.Primo eñ intelli-
gitur in terris in tpalibus eccleſie ſubiectis.Scd̃o intelligit ſm illa tẽ-
pora in quib⁹ illa ciuitas terrecena opprimebat ab infidelib⁹ et immi-
nebat timor ſubitaneus et improuiſus.vt ibi no.Inno. ¶ Itẽ et etiam
intelligit de clericis qui non ſunt a diuinis ſubtrahendi.xxiij.q.viij.re-
prehenſibile.ſed de hoĩbus eccleſie qui alias gaudẽt dicta immunitate.
l.ij.C.de epiſ.⁊ cleri.xij.q.ij.eccleſiarũ ſeruos.niſi eſſet neceſſitas vrgen-
tiſſima.vt no.Hoſti.in ſumma eo.tit.in.d.§.a quibus.verſ.mere etiam
perſonalia. ¶ Item quarto non loquitur de fructibus et bonis diſtra-
hendis:ſed de quadam cuſtodia ad neceſſariam tuitionẽ ciuitatis que
imminet in caſu noſtro. ¶ Item pſumpto ꝙ ſic eſſet magna neceſſitas
debet obſeruari tenor.c.non minus.⁊.c.aduerſus.cum nullũ ſubſit pe-
riculum in conſulendo romanũ pontificẽ. ¶ Ad.l.ad inſtructionẽ alle-
gatam ſatis.ſ.eſt reſponſum.ad.l.portus.non ob.quia non loquitur de
eccleſia:vt ſatis voluit gloſ.in.d.l.ad inſtructionem. ¶ Item illa.l.ſm
vnam ſolutionẽ ibi datã in gl.poteſt induci pro hac opinione noſtra cũ
dicit ꝙ gradatim propter bonũ publicũ quod fouent ſunt ab illis one-
ribus priuilegiati forte debent eſſe exempte eccleſie propter bonũ publi
cum ſpirituale:⁊ per alias rationes ſuperius allegatas. ¶ Ad quartũ
motiuum reſpondeo qd̃ procedũt pro redimendis captiuis vel paupe-
ribus alendis.in quibus caſibus eccleſia ſua bona diſtribuit ſecus hoc
caſu vbi eccleſie nulla peruenit vtilitas ⁊ dñs caſtri recipiet totum com-
modum. Qui enim ſentit cõmodum ſentire debet et onus:vt in regula
qui ſentit.de reg.iur.lib.vj. ¶ Item non debent ſubtrahi cultui diuino
et pauperibus ac alijs religioſis ſumptus neceſſarij vt expendatur in
cãm non ſic neceſſariã:⁊ vbi non ita directe fauet pietati:⁊ ſic neceſſitas
maxime pretenditur:ſeruetur.qd̃ habetur in.c.non minus.et.c.aduer-
ſus.video enim qd̃ eccleſie non tenentur ſubuenire dñis temporalibus
niſi in quãtum volunt ⁊ ſic cultus diuinus in nullo alteret:vt in.d.l.pla-
cet.⁊ aut.item nulla cõitas.fortius non tenet contribuere ad edificatio-
nem murorũ.Vlterius me non extendo cũ religioſi fauor tantorũ viro-
rum clariſſimorum autoritate fulcitus ſatis abunde in hac ſe ſuppetere
videtur ad indiuidue trinitatis laudem amen. Laus deo.

¶ Conſilium quartum.

1 ¶ Voluntas coacta in malefactis a peccato non excuſat.
2 Communitas excõicata per metum an incidat in penã excõicationis.
3 Papa Marcellinus fuit deposit⁹ q: idolis ſacrificauit ꝗuis coactus
metu gentilium.
4 Metus magis excuſat mulierem ꝙ virum.

Facti contingentia talis eſt.

Quedam mulier accuſata de adulterio a viro ſuo ad lucran-
dam dotem ⁊ diuortiũ quo ad torum faciendũ: mulier tanqꝫ
pregnans ab alio coniuncta allegat violentiam ſibi a quodam viro in
magiſtratu in loco abſtinentie illatam ⁊ eam ex coniecturis ſufficienti-
bus probat. Queritur an ex hoc debeat euitare penam legis. Et videt
1 primo qd̃ non:† q: coacta voluntas in malefactis non excuſat a pecca-
to nec rurſus a pena peccati.ij.q.j.in primis.xxiij.q.vj.item ne.vbi di-
citur qd̃ qs debet potius oĩa mala pati ꝙ malo conſentire. Rõ huius
dicti eſt qd̃ ius conditionale non tollit cõſenſum.c.maiores.de baptiſ.et
c.merito.xv.q.j.⁊.l.ſi mulier.ff.ꝙ met.cau. ¶ Scd̃o hoc probatur a ſi̇ti
2 in.c.in ſacris.qd̃ met.cau.† vbi cõitas excommunicata per metũ inci-
dit in penã excõicationis ſicut ille qui cõicat ſponte:redditur ratio ibi:
quia licet metus culpam attenuet eam tñ prorſus non excludit. ¶ Ter-
3 tio inducitur.c.nunc aũt.xxj.diſti.† vbi patet papã Marcellinũ fuiſſe
depoſitum:q: idolis thurificauit:licet gentiliũ metu inductus feciſſet.
Cum ergo hec mulier de qua querit alterius libidini proſtrauerit ⁊ ſic
mariti torum violauerit:non debet propter metũ vindictam euadere:
per iura ſuperius allegata et multa alia que breuitatis cã omittuntur.
¶ Sed his non obſtantibus 9triam ſñiam arbitror de iure veriorẽ in-
fraſcriptis rationibus motus ⁊ multorum autoritatibus aut enim hec
mulier vt preciſa paſſa fuit:⁊ in dubio dicendũ penam pati non debet
quinimmo nec vllã peccati maculam 9xit: imo ex cordis caſtitate me-
retur niſi probetur contrarium.xxij.q.v.c.j.⁊.ij.⁊.d.c.in ſacris violẽtia
ſeu metus fuit conditionalis.Et dico qd̃ licet aliquod peccatum cõtra-
xit ⁊ penitentia digna ſit quare ad minus affuit aliqualis conſenſus:tñ
penam adulterij pati non debet.⁊ ſic non debet priuari dote et conſor-
tio mariti:cum ſit adulterij pena hoc probat expreſſe in.l.vim paſſam.
⁊ in.l.vxor.§.ſi quis plane.ff.de adul.⁊.l.fideliſſima.C.e.ti.⁊.l.j.§.remo
ueri.ff.de poſtul.⁊ ratio eſt:q: adulterium reſpectu legis non admittit
ſine dolo: licet fuerit ſeu interuenerit aliqualis culpa: vt not.probatur
in.l.pe.ff.de adul.tex.iuncta gloſ.ſi.xxxiij.q.ij.in lectũ.⁊.xv.q.j.inebria-
runt.Et iura procedunt etiam in metu conditionali.vt apertiſſime vo-
luit gloſ.ſeu ſentit vt duobus locis.xxxij.q.v.propoſito.alias incipit:lu
cretia:pro hoc q: dolus eſt calliditas vel machinatio ad circũueniẽn-
dum ⁊c.l.j.ff.de dolo.que etiam ceſſant interueniente metu:licet condi-
4 tionali. ¶ Et aduertendũ † qd̃ timor ſeu metus magis excuſat mulie-
rem ꝙ virum propter ipſius imbecillitatẽ:vt dicit gloſ.no.in.c.cũ locũ
de ſpon.nam arbitratur qd̃ non ſolum metus illatus per illũ virum ha
beat excuſare mulierem a pena adulterij:ſed etiam pudor ⁊ verecundia
quedam in quam incidere timuit mulier in clamando cum videtur:ſed
maxime noctis tempore a viro pſertim poterit occidi. Ratio:q: ibi ceſ-
ſat dolus qui requiritur ad incurrendã penam adulterij: vt.ſ.dixi.hoc
valde nõ.probatur.in.c.ꝓpoſito.vel incipit lucretiã etiam pcalle.iun-
cta gloſ.cum veri facti contingat.Nam illa lucretia nobilis ⁊ pudica in
Roma Romana ꝓpter hanc ignominiã ⁊ cõfuſionẽ vitandã expoſuit
ſe libidini filij Tarquini regis:nec adultera fuit iudicata ab Auguſti-
no viro ſanctiſſimo ⁊ doctiſſimo:imo de caſtitate mentis commendata:
vt ibi intelligit gloſ.⁊ bene:qd̃ licet quo ad deum nõ fuerit immaculata
ab adulterio:per iura ſuperius in prin.allegata tñ quo ad penam legis
fuit ab adulterio excuſata.cum non cõmittat ſine dolo:vt ſuperi⁹ dixi.
¶ Concludo ergo iſtam materiã non debere pati ſubſcriptam penam
adulterij.Ad iura in 9triũ allegata poſſet multipliciter reſponderi.
Sed vnica reſponſio generalis ad omnia ſufficit dicendo qd̃ vbi ad in-
currendam penam requiritur dolus non ſufficit culpa.l.j.C.ad.l.corne.
de ſica.no.in.l.in actionibus.ff.de in lit.iur.⁊ inſtit.de ſuſpec.tut.§.ſu-
ſpectus.et.l.qd̃ nerua.ff.depoſi.ad incurrẽdam aũt penã adulterij req-
ritur dolus:qui excluditur per metum:vt.ſ.pleniſſime probatum eſt:⁊
ita videtur firmare Bar.in.l.qd̃ nerua.pallega.⁊ etiam quo ad penã
pecuniariam lata culpa nõ equiparatur dolo vbi lex expreſſe requirit
dolum:⁊ idem gloſ.not.in.l.magna negligentia.ff.de verbo.ſig.Et licet
hic non agatur criminaliter ad penam adulterij: ex quo tamen agitur
ad penam non ſufficit illa culpa ſine dolo:preſertim cum hic agatur ad
grauem penam vt ſcilicet perdat matrimoniũ ſuum: dos enim mulie-
rum cenſetur patrimoniũ.l.iij.ff.de mino.⁊ vt ſeparetur a viro. Et ſic
priuetur iure petendi debitum coniugale:et vires alimentales paſſiue
qd̃ ꝙ graue ſit quilibet diſcernere poteſt.Et hec ſufficiant.⁊c.

¶ Caſus conſilij ſequentis.

Sempronius quandam domum

ſuam locauit Titio tempore annorũ octo conſtituta penſione ſex flore.in
anno.immediate poſt dictã locationẽ vendidit dictam domum Titio
cõductori pro pretio centum flore.auri.ꝙ quidem pretiũ a dicto Titio
emptore habuiſſe cõfeſſus fuit nõ ſub ſpe future numerationis:⁊ renun
tiauit exceptioni nõ numerate pecunie:poſt hec dictus Titius emptor
non obſtãte cõfeſſione predicta ſup receptione pretij facta per Sempro
nium venditorem fecit ⁊ conſtituit ſe principalem debitorem ⁊ pagato-
rem dicto